

Monika Widzicka

Muzeum Inżynierii Miejskiej w Krakowie

Work With Sounds

Muzealne archiwum dźwięków pracy

Ekspozyty w muzeach najczęściej milczą, chociaż wypełnione multimediami sale ekspozycyjne stają się coraz głośniejsze. Ta dostojna cisza w szczególności kontrastuje z zabytkami techniki, które w nieodległej przeszłości stanowiły integralny (i dźwięczny) element codzienności ich właścicieli. Ciche motocykle, samochody, maszyny do pisania, tokarki, silniki parowe świadczą o zestarzeniu się technologii, w których zostały wykonane. Muzealne magazyny pełne są obiektów, których współcześnie nie potrafimy już obsłużyć, nie znamy więc również ich dźwięków.

Tymczasem wśród badaczy, artystów, animatorów kultury wzrasta zainteresowanie audiosferą: zarówno tą współczesną, rejestrowaną w nagraniach terenowych, jak i przeszłą, rekonstruowaną na podstawie źródeł historycznych. Inspirację przynoszą projekty dźwiękowe, realizowane przez instytucje, organizacje pozarządowe lub osoby prywatne. Kolekcję dźwięków rozwija największa europejska biblioteka cyfrowa Europeana – w ramach projektu „Europeana Sounds”¹. Przykładem projektu historycznego jest „The Roaring Twenties”, czyli interaktywna mapa dźwiękowa Nowego Jorku z lat 20–30. XX wieku, opracowana na podstawie archiwalnych nagrań przez profesor historii Emily Thompson z Princeton University². Współczesną dźwiękową mapę posiada m.in. Londyn – jest ona rezultatem przedsięwzięcia „London Sound Survey”, prowadzonego przez Iana M. Rawesa³. W Internecie dostępna jest także mapa z nagraniami

¹ *Europeana Sounds*, dostęp online: <http://www.europeanasonsounds.eu/about> [21.12.2016]. Są to zarówno utwory muzyczne i archiwalne nagrania radiowe, jak i dźwięki przyrody.

² *The Roaring Twenties*, dostęp online: <http://vectorsdev.usc.edu/NYCsound/777b.html> [21.12.2016]. Mapa powstała jako dźwiękowe dopełnienie książki E. Thompson *The Soundscape and Modernity. Architectural Acoustics and the Culture of Listening in America, 1900–1933*, Cambridge MA 2002.

³ *London Sound Survey*, dostęp online: <http://www.soundsurvey.org.uk/index.php/survey/soundmaps/> [21.12.2016]. LSS to przede wszystkim kolekcja współczesnych nagrań dźwięków miasta, ale Ian Rawes zamieszcza w bazie także cytaty z tekstów źródłowych opisujące historyczną audiosferę Londynu.

dźwięków Brukseli, prowadzona przez organizację BNA-BBOT (Bruxelles nous appartient-Brussel behoort ons toe)⁴. Na polskim gruncie takim przykładem jest foniczna mapa Wrocławia, tworzona przez Pracownię Badań Pejzażu Dźwiękowego w Instytucie Kulturoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego⁵. Powstaje także dźwiękowa mapa Lublina, będąca elementem projektu „Opowieści o dzielnicach Lublina” Ośrodka Brama Grodzka – Teatr NN⁶.

Także muzea coraz chętniej realizują swoje własne projekty dźwiękowe. Wśród polskich instytucji warto wskazać projekt edukacyjny „Muzeum Dźwięków”, zrealizowany przez Muzeum Narodowe w Krakowie. Obejmował m.in. nagranie dźwięków wybranych eksponatów z Galerii Rzemiosła Artystycznego i udostępnienie ich na wystawie w formie interaktywnej instalacji „Dźwiękowy Mikroskop”⁷. Z kolei przedsięwzięcie Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie i Stowarzyszenia „Z Siedzibą w Warszawie”, pod nazwą „Muzeum Dźwięku”, polegało na nagraniu instrumentów ludowych z muzealnej kolekcji i stworzeniu banku brzmień, z których następnie uczestnicy warsztatów tworzyli własne kompozycje⁸. Innym przykładem są badania terenowe nad współczesnymi rytuałami weselnymi, prowadzone w latach 2009–2014 przez Muzeum Etnograficzne im. S. Udzieli w Krakowie. Obejmowały m.in. rejestrację audiosfery wesel, a fragmenty nagrań zaprezentowano na wystawie czasowej „Wesela 21”⁹.

Niestety, rzadziej można usłyszeć w muzeach brzmienia odchodzących w przeszłość urządzeń technicznych: maszyn przemysłowych, narzędzi rzemieślniczych, starych pojazdów, które do niedawna kształtowały audiosferę przemysłowej Europy. Do takich wyjątkowych ekspozycji należy m.in. „Rekonstrukcja tkalni przełomu XIX i XX w. Prezentacja maszyn w ruchu” w Centralnym Muzeum Włókiennictwa w Łodzi, gdzie można usłyszeć dźwięki pracy krosien i urządzeń pomocniczych. W Sztolni Królowa Luiza, oddziale Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze, można posłuchać, jak pracuje parowa

⁴ *Brussels Soundmap*, dostęp online: <http://www.bna-bbot.be/brusselsoundmap/?lng=nl> [21.12.2016]. W kolekcji znajdują się m.in. nagrania dźwięków ulic dokumentujące wieloetniczny i wielojęzyczny charakter Brukseli. BNA-BBOT organizuje także spacerzy dźwiękowe i publikuje audioprzewodniki.

⁵ *Mapa Dźwiękowa Wrocławia*, dostęp online: <http://pracownia.audiosfery.uni.wroc.pl/category/mapa-dzwiekowa-wroclawia/> [21.12.2016]. Mapa powstaje na podstawie badań terenowych prowadzonych od 2011 roku, m.in. w ramach projektu badawczego „Pejzaż Dźwiękowy Wrocławia”.

⁶ „Opowieści o dzielnicach Lublina”, dostęp online: http://teatrnn.pl/leksykon/node/3085/mapa_d%C5%BAwi%C4%99kowa_lublina [21.12.2016]. Mapa zawiera m.in. nagrania z lubelskich zakładów rzemieślniczych.

⁷ *Muzeum dźwięku*, dostęp online: <http://www.mediatekamnk.pl/md/> [21.12.2016]. Wśród nagranych obiektów znalazły się zegarki, pozytywki, naczynia, dzwonki, instrumenty muzyczne.

⁸ *Muzeum Dźwięku*, dostęp online: <http://www.instrumentyludowe.pl/pl/> [21.12.2016].

⁹ Zob. *Wesela 21*, red. D. Majkowska-Szajer, M. Zych, Kraków 2015.

maszyna wyciągowa z 1915 roku. Z kolei Muzeum Energetyki w Łaziskach Górnych udostępnia interaktywną wystawę „Wibrarium”, która pozwala sprawdzić działanie i brzmienie zabytkowych dzwonek elektrycznych. Ciekawym przykładem jest też plenerowa ekspozycja Muzeum Przemysłu Naftowego i Gazowniczego im. I. Łukasiewicza w Bóbrce, gdzie usłyszymy dźwięk pompowania ropy naftowej za pomocą tzw. kiwonu. Te doświadczenia foniczne będą dostępne zwiedzającym tak długo, jak uda się utrzymać sprawność techniczną eksponatów. Nagranie i utwalenie w internetowym archiwum dźwięków takich zabytkowych urządzeń techniki leżało u podstaw międzynarodowego, muzealniczego projektu „Work With Sounds” (WWS). W niniejszym artykule postaram się przybliżyć jego metodologię i rezultaty, wskażę też zastrzeżenia, które należy mieć na uwadze, korzystając z nagranych dźwięków.

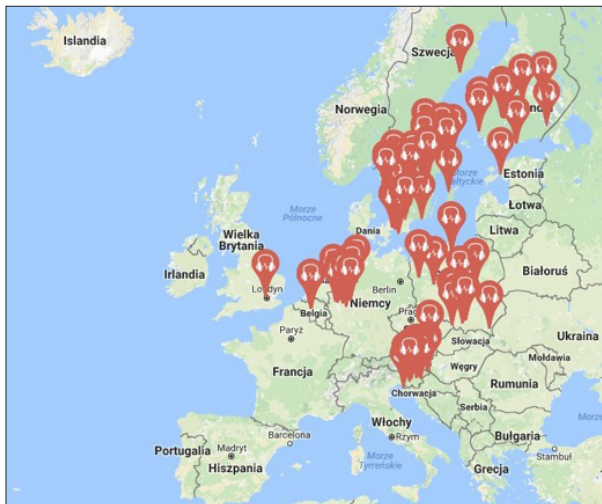
Inicjatywa rejestrowania zanikających dźwięków środowisk pracy narodziła się wśród członków WORKLAB International Association of Labour Museums. Finalnie do realizacji zadania przystąpiło sześć europejskich muzeów pracy i techniki: Arbetets Museum w Norrköping w Szwecji (lider projektu); La Fonderie. Musée bruxellois de l’Industrie et du travail w Brukseli; Työväenmuseo Werstas w Tampere w Finlandii; LWL-Industriemuseum w Dortmundzie; Tehniški Muzej Slovenije w Bistrej w Słowenii; Muzeum Inżynierii Miejskiej w Krakowie. Celem stało się nagrywanie dźwięków zabytkowych urządzeń przemysłowych, rzemieślniczych i sprzętów codziennego użytku właściwych różnym miejscom pracy, następnie ich opracowanie historyczne i udostępnienie szerokiemu gronu odbiorców poprzez bazę online „Work With Sounds – The official archive of the sounds of work”¹⁰. Na ten projekt muzea otrzymały dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej w ramach programu „Kultura 2000”. Czas realizacji wyniósł dwa lata (od września 2013 do sierpnia 2015 roku), przy czym pierwsze pół roku obejmowało prace koncepcyjne, uzgodnienie metodologii, szkolenia z obsługi sprzętu nagrywającego i budowę strony internetowej. Podsumowanie działań i bazę nagrań zaprezentowano podczas międzynarodowej konferencji „Work With Sounds. Theory – Practices – Networks”, która odbyła się w sierpniu 2015 r. w Dortmundzie.

Muzeum Inżynierii Miejskiej w Krakowie, jako jeden z partnerów projektu, było odpowiedzialne za realizację nagrań na terenie Polski. Moim zadaniem była koordynacja działań prowadzonych przez muzeum, w tym organizacja sesji nagraniowych i opracowanie zebranych dźwięków. Z tej perspektywy i doświadczeń wynikają dalsze rozważania.

¹⁰ Archiwum dźwiękowe *Work With Sounds*, dostęp online: <http://www.workwithsounds.eu/> [13.07.2016].

Metodologia i rezultaty projektu

Tematyka zgromadzonych nagrań jest szeroka, obejmuje m.in. rolnictwo, przemysł wydobywczy, lotnictwo, środki komunikacji zbiorowej, samochody i motocykle, sprzęty biurowe i gospodarstwa domowego, zakłady rzemieślnicze. W archiwum można posłuchać zarówno dźwięku wiertarki udarowej używanej w latach 40. XX wieku w kopalniach Zagłębia Ruhry, jak i odgłosu osuszania frytek we współczesnym brukselskim kiosku z jedzeniem ulicznym. Wspólnym mianownikiem tak zróżnicowanego zbioru jest udział narzędzi, maszyn oraz czynności w kształtowaniu audiosfery miejsc pracy i tym samym współtworzenie warunków pracy. Poszukiwania odpowiednich obiektów do nagrań odbywały się na podstawie trzech głównych kryteriów: reprezentatywności, autentyczności i sprawności.

Il. 1. Mapa lokalizacyjna nagrań zrealizowanych w Europie w ramach projektu *Work With Sounds*

Każda z instytucji partycypujących w projekcie miała za zadanie wskazać historycznie reprezentatywne dla swego kraju gałęzie produkcji, których dźwięki można jeszcze zarejestrować. Wyłoniony w ten sposób zbiór może stanowić początek dźwiękowego portretu europejskich środowisk pracy, krajobrazu epoki industrialnej. Wśród zrealizowanych nagrań znalazły się dźwięki typowe dla różnych regionów Europy, np. maszyny górnicze w Zagłębiu Ruhry, krosna czółenkowe z fabryki włókienniczej w Łodzi, pompa wydobywająca ropę

naftową na Podkarpaciu, statek rybacki na południu Szwecji, prasa do oliwek na słoweńskim wybrzeżu Adriatyku.

Kryterium autentyczności oznaczało, że do bazy mogły trafić wyłącznie nagrania kompletnych i oryginalnych urządzeń. Wszelkie odstępstwa musiały być wyraźnie opisane jako replika, rekonstrukcja lub model. Także gdy zabytkowe urządzenie zostało wyremontowane i jego oryginalne części (np. silnik) wymieniono na współczesne, należało odnotować ten fakt w opisie towarzyszącym dźwiękowi. Takie podejście służyło odróżnieniu archiwum „Work With Sounds” od szeregu inicjatyw obecnych w Internecie, które oferują nagrania urządzeń techniki, ale bez gwarancji autentyczności. Niezwykle ważne było również kryterium sprawności, które pozwalało nagrywać tylko urządzenia w ruchu, pracujące w normalnym trybie i obsługiwane przez osoby fachowo do tego przygotowane. W przypadku zabytkowych maszyn, także tych wchodzących w skład muzealnych kolekcji, niejednokrotnie trudność stanowiło ich uruchomienie. Obiekty okazywały się niesprawne, niekompletne lub brakowało pracownika, który potrafiłby je obsłużyć. Kryteria oryginalności i sprawności, mające na celu zarejestrowanie możliwie autentycznego dźwięku pracy, skłoniły nas do wykroczenia poza oswojoną przestrzeń muzealnych ekspozycji, do eksploracji warsztatów oraz zakładów produkcyjnych w poszukiwaniu technologii odchodzących w przeszłość.

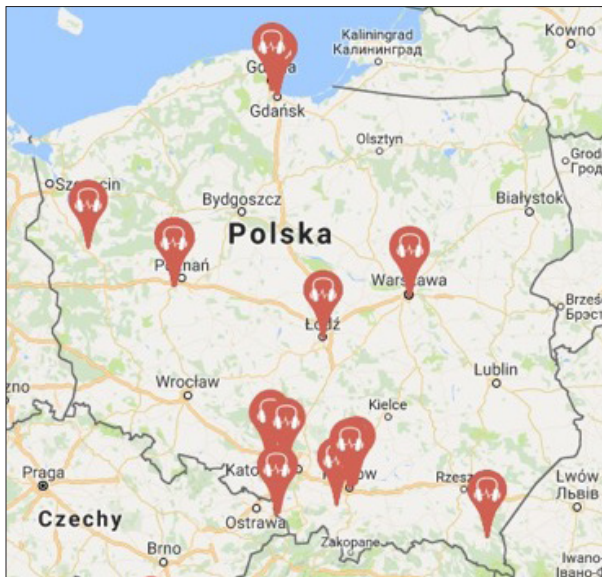
Wkrótce po rozpoczęciu sesji nagraniowych okazało się, że w zetknięciu z bogactwem dźwięków techniki postulat nagrywania wyłącznie obiektów zabytkowych zbytnio zawęży nasze działania. Dlatego w praktyce rozszerzyliśmy pole zainteresowania o współczesne urządzenia i miejsca pracy, które subiektywnie uznaliśmy za interesujące, niszowe lub przeciwnie, typowe dla codziennego doświadczenia. Stąd w bazie znalazły się m.in. dźwięki pracy maszynki do tatuowania, wiertarki stomatologicznej i automatu z kawą.

Nagrania w projekcie „Work With Sounds” realizowali pracownicy muzeów, odpowiednio w tym celu przeszkoleni, z użyciem zunifikowanego sprzętu – rejestratora cyfrowego Zoom H6. Również w odniesieniu do plików dźwiękowych przyjęliśmy jednolite standardy: format WAV, częstotliwość próbkowania 44,1 kHz, głębię 16 bit (obowiązujące w zapisie płyt CD). W zależności od typu urządzenia i warunków używaliśmy mikrofonów stereo lub monofonicznych (typu shotgun). Bazowanie na własnej kadrze i prostym, aczkolwiek dającym zadowalającą jakość dźwięku, rekorderze miało na celu przygotowanie muzeów do pracy z dźwiękami. Dzięki temu nawet po zakończeniu projektu możemy nadal kolekcjonować nagrania i włączać je do istniejącej bazy.

Co ważne, na nagraniach nie usłyszymy ludzkich głosów, nieodłącznego elementu pracy w fabryce lub warsztacie. Redukcja dźwięków tła, konkurencyjnych wobec wybranej maszyny, była świadomym wyborem metodologicznym, który trochę obniża etnograficzny walor archiwum, lecz daje więcej możliwości wykorzystania dźwięków, np. w utworach muzycznych, ścieżkach dźwiękowych,

efektach specjalnych. Przykładowo, dźwięki jazdy wewnątrz zabytkowych wagonów tramwajowych, którym nie towarzyszą rozmowy pasażerów ani szum ruchu ulicznego, zostały zmiksowane i znalazły się w utworze *Tramway Alixa Tucou*¹¹.

Dźwięki umieszczone na stronie WWS można podzielić na trzy kategorie: pojedyncze dźwięki urządzeń (np. syrena okrętowa na statku parowym „Sołdek” w Gdańsku), serie nagrań ilustrujące proces produkcji (np. dźwięki wytwarzania piwa w browarze w Uhercach Mineralnych), krajobrazy akustyczne miejsc pracy (np. nagranie w elektrowni wodnej w Bistrej w Słowenii). Każdemu dźwiękowi towarzyszy informacja o miejscu, czasie i autorze nagrania oraz dane techniczne pliku. Ponadto na stronie znajduje się zdjęcie nagranego obiektu, a w większości przypadków również film przedstawiający go w ruchu. Ważnym aspektem dokumentacji są informacje o urządzeniu: jego pochodzenie, datowanie, opis techniczny i sposób działania, często także technologia procesu produkcyjnego.

Il. 2. Mapa lokalizacyjna nagrań zrealizowanych w Polsce w ramach projektu *Work With Sounds*

¹¹ A. Tucou, *Tramway*, 2015, dostęp online: <http://technologyandbones.bandcamp.com/track/tramway-mis-en-place-buschwitz-nyc-07-072016> [15.07.2016]. W projekcie „Technology and Bones” wykorzystano również inne dźwięki z bazy WWS: syrenę, dzwon i telegraf na statku „Sołdek”; mechanizmy zegarowe; silnik średnioprężny; odgłosy warsztatu ludwisarskiego.

Cennym źródłem wiedzy były rozmowy prowadzone przy okazji nagrań z osobami obsługującymi urządzenia, zwłaszcza z pracownikami warsztatów i zakładów przemysłowych. To oni wskazywali, które dźwięki są typowe dla danego procesu; opowiadali, jak powinna brzmieć maszyna i jak po odgłosie można poznać, czy pracuje niewłaściwie. Zebranie w jednym miejscu nagrań oryginalnych urządzeń, dokumentacji wizualnej oraz rzetelnych informacji o obiektach i warunkach nagrania było głównym zamierzeniem przy tworzeniu archiwum WWS, swoistym nadaniem mu „muzealnego znaku jakości” i odróżnieniem od wielu kolekcji „anonimowych” dźwięków, które są dostępne w Internecie.

Najważniejszym rezultatem przedstawionych działań jest stworzenie i udostępnienie internetowej bazy dźwięków, która liczy 732 nagrania (stan na 13 lipca 2016 roku). Można je przeglądać według kategorii (branże przemysłu i usług), datowania urządzenia, słów kluczowych, miejsca nagrania (poprzez mapę Google) i autorów. Dźwięki dostępne są w formatach WAV i MP3, można je odsłuchiwać na stronie oraz zapisywać na dysku komputera. Wszystkie materiały są udostępniane na licencji Creative Commons BY 4.0, co oznacza, że mogą być pobierane i dowolnie wykorzystywane (w tym także w projektach komercyjnych) pod warunkiem oznaczenia autorstwa. Od 1 stycznia 2014 do 12 lipca 2016 roku baza dźwięków „Work With Sounds” miała 70 231 użytkowników, którzy odwiedzili ją 90 166 razy, co oznacza, że ponad 20% stanowią użytkownicy powracający. Średni czas wizyty wynosi blisko 3 minuty i odnosi się do rzeczywiście spędzonego na stronie internetowej WWS czasu (dane Google Analytics z 13 lipca 2016 roku). Nagrania są dostępne również w otwartym repozytorium multimediów Wikimedia Commons¹² i bibliotece cyfrowej Europeana¹³.

Filmy przedstawiające pracę nagranych urządzeń zostały opublikowane na kanale „Work With Sounds” w serwisie You Tube¹⁴. Dotychczas ukazały się 554 filmy, które doczekały się łącznie 310 158 wyświetleń, 275 komentarzy, 700 udostępnień, 188 subskrypcji. Łączny czas oglądania wyniósł 178 151 minut – w czym największy udział mieli użytkownicy ze Stanów Zjednoczonych, Francji, Niemiec, Wielkiej Brytanii i Szwecji. Najpopularniejszymi filmami okazały się: „Heidelberg Platen Press in use”, „Dental drill”, „Automatic telephone exchange – operating”, „Tattoo machine”, „Trip hammer”. Przeważającą większość użytkowników stanowili mężczyźni (78%), głównie w wieku 18–34 lat (dane You Tube Analytics z 13 lipca 2016 roku).

¹² Nagrania WWS udostępniane w Wikimedia Commons, dostęp *online*: https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Media_from_Work_With_Sounds?uselang=pl [13.07.2016].

¹³ Nagrania WWS udostępniane w repozytorium Europeana, dostęp *online*: http://www.europeana.eu/portal/search?f%5BDATA_PROVIDER%5D%5B%5D=Arbetets+museum&f%5B-TYPE%5D%5B%5D=SOUND&q=work+with+sounds [13.07.2016].

¹⁴ Kanał WWS w serwisie You Tube, dostęp *online*: https://www.youtube.com/channel/UCjB-IQrc61I77sMDL_5g4Xw/videos [13.07.2016].

Co przynoszą nagrania dźwięków pracy?

Archiwum dźwiękowe „Work With Sounds” powstało z myślą o możliwie szerokim kręgu odbiorców: osobach zainteresowanych techniką i dziedzictwem przemysłowym, nauczycielach, muzealnikami, animatorach kultury, artystach, twórcach efektów dźwiękowych, badaczach. Zastosowanie dźwięków pracy w działalności muzealnej to obszar, który zaczęliśmy eksplorować podczas projektu. Muzeum Inżynierii Miejskiej przeprowadziło cykl warsztatów edukacyjnych dla uczniów Zespołu Szkół Ogólnokształcących Integracyjnych nr 7 w Krakowie (klasy IV i V szkoły podstawowej). Zajęcia łączyły poznawanie zabytkowych maszyn, w tym wydawanych przez nie odgłosów (nagrania), z tworzeniem własnych przedmiotów inspirowanych podejmowaną tematyką. Zrealizowano w ten sposób warsztaty poświęcone motoryzacji z wykorzystaniem dźwięków pojazdów drogowych (tramwaj, samochód, motocykl, rower), warsztaty dotyczące pracy drukarni z wykorzystaniem dźwięków zabytkowych pras drukarskich, linotypów i urządzeń introligatorskich (nagrania dodały dźwiękowego wymiaru maszynom eksponowanym w muzeum), a także warsztaty dotyczące krawiectwa z wykorzystaniem dźwięków dawnych maszyn do szycia i prezentacją współczesnych urządzeń w ruchu.

Nagrane dźwięki znalazły także zastosowanie poza przestrzenią muzeum – podczas organizowanej w sierpniu 2015 roku w Krakowie gry terenowej „Zbuduj sobie fabrykę”. Rozgrywka nawiązywała do industrialnych wątków historii Krakowa, a głównym zadaniem graczy było wybudowanie i uruchomienie swojego zakładu przemysłowego. W tym celu musieli odwiedzić szereg punktów rozlokowanych w centrum miasta i zrealizować zadania wyznaczone przez animatorów. Uniwersum gry było osadzone w pierwszej dekadzie XX wieku. W punktach gry odtwarzano nagrania, które stanowiły wprowadzenie do zadania i miały sprzyjać budowaniu industrialnej atmosfery. Wykorzystane zostały dźwięki m.in. maszyny parowej, silnika średnioprężnego, koła wodnego, maszyny do pisania.

Trzeba pamiętać, że stosowanie dźwięków zarejestrowanych w projekcie WWS w działalności edukacyjnej, muzealniczej bądź badawczej wymaga krytycznego podejścia do ich wartości historycznej. Dla przykładu – współczesne nagrania krosien członkowych z lat 80.–90. XIX wieku nie są tożsame z odgłosami pracy łódzkiej przędzalni z tego okresu. Mimo że były fachowo obsługiwane przez emerytowanego włókniarza, a nagrania przeprowadzono na ekspozycji „Rekonstrukcja tkalni z przełomu XIX/XX w. Prezentacja maszyn w ruchu” w Centralnym Muzeum Włókiennictwa, w dodatku w dawnych budynkach Białej Fabryki Ludwika Geyera, to nie oddają one rzeczywistej fabrycznej audiosfery z przełomu wieków. Na wystawie uruchamianych jest tylko kilka maszyn, podczas gdy w przeszłości w hali pracowało kilkadziesiąt krosien, całą fabrykę wypełniał dźwięk miarowo wybijanego rytmu, a ruch maszyn powodował

odczuwalne drgania podłogi. Między krosnami uwijały się włókniarki, pracy towarzyszyły rozmowy, krzyki, ludzkie kroki, szelest materiałów – dźwięki, które dziś zostają tylko w sferze wyobraźni. Zmienił się kontekst doświadczania dźwięków, przyzwyczajenia akustyczne i znaczenia nadawane audiosferze. „Koncert” krosien, który jest internetową ciekawostką historyczną lub atrakcją turystyczną, słyszymy inaczej, niż wprawiona prządka, która po odgłosach oceniała stan techniczny maszyny.

Dźwięk, podobnie jak inne doświadczenia sensoryczne, niesie ze sobą ryzyko złudnego przekonania o zgodności własnego przeżycia z „prawdą historyczną”. Odczucia w ciele, zapachy, smaki czy wrażenia słuchowe łatwo uznać za wspólne nam i tym, którzy w podobnej sytuacji znaleźli się dekady wcześniej. Percepcja jest jednak warunkowana historycznie i kulturowo. Archiwum dźwięków techniki jest tym bardziej narażone na interpretacje zacierające granicę między przeszłością a teraźniejszością, ponieważ nagrywane maszyny są przeważnie XX-wieczne. Uchwycenie różnicy pomiędzy percepcją warkotu silnika fiata 126p w 2016 i 1980 roku wymaga refleksji nad zmieniającym się znaczeniem tego pojazdu, odniesieniem do innych dostępnych na rynku samochodów i natężeniem ruchu ulicznego.

Z tego względu nagrania WWS nie są rekonstrukcją minionych pejzaży dźwiękowych, nie działają jak wehikuł czasu, nie pozwalają usłyszeć świata tak, jak słyszeli go nasi przodkowie. Są rejestracją tego, co w sferze dziedzictwa industrialnego można jeszcze usłyszeć (na nasz własny sposób), próbą ratowania przed zniknięciem dźwięków szybko zmieniających się środowisk pracy. Są na wskroś współczesną odpowiedzią na potrzebę poznania i uwzględnienia fonicznego wymiaru zabytków techniki. Powinien im towarzyszyć wielopoziomowy kontekst, uwzględniający historię techniki, społeczeństwa, kultury, jak również historię zmysłów. Nagranie zaprzęgnięte w muzealną narrację może wówczas stać się zachętą do wymiany opowieści, bodźcem uruchamiającym mechanizmy pamięci i przywołującym znaczenia, obrazy, wspomnienia słyszanych niegdyś dźwięków. Mam nadzieję, że nagrania zgromadzone w archiwum „Work With Sounds” będą pełniły taką rolę.